

Oral History Kosovo

Intervjuerka: Kad si počela da radiš?

Sagovornica: 2007. sam počela prvi put, i veruj mi da se više nisam zaustavila. Ali počela sam samo jednom nedeljno da radim.

Intervjuerka: Šta si radila, kakav posao?

Sagovornica: Radila sam kao spremačica jer nisam imala drugog izbora, deca su mi bila mala, muž je radio, ali vrlo malo.

Intervjuerka: Čime se on bavi?

Sagovornica: Radi u kompaniji za obezbeđenje u "Hortikulturi". Ali tada su imali vrlo male plate, kad smo otišli da živimo u našoj kući, primao je 80 maraka, marke su se još uvek koristile, 80 maraka mu je bila plata. Sestra od ujaka mi je našla prvi posao.

Intervjuerka: Kako, ispričaj nam malo.

Sagovornica: Ona se sama bavila tim poslom. Srele smo se kod brata, bio je rođendan njegove dece, prvi rođendan, imao je blizance, još uvek ima. Ona je tamo radila i verila se, a njen muž nije želeo da ona radi. "Nemamo potrebe, ne moraš da radiš". Rekla mi je: "Hoćeš da radiš, zašto ne radiš?" "Da", rekla sam: "ne znam gde bih i teško je da počnem sama". "Ne", rekla je: "nazvaću gde radim i videćemo, možeš da ideš". Ona joj je odmah rekla: "Da, može da dođe". Odvela me je tamo, mesec dana sam išla jednom nedeljno, nikome nisam rekla da radim.

Intervjuerka: Kakav je bio osećaj da ideš kod nekog koga nisi ranije poznavala?

Sagovornica: Bilo je teško, jako teško. Ne znam kako da to objasnim, kad prvi put odete u kuću, to je kao u stranoj zemlji. Ne znam, nikad nisam bila, ali isto je kao kad odete u stranu zemlju u kojoj ne poznajete okruženje... početi od nule prilično je težak posao. Ali gledala sam, pitala sam: "Gde, kako? Sviđa li vam se ovde ili ovde?" Prošao je prvi dan, sledeća nedelja, počela sam da radim, radeći pomalo... nije da nisam znala stvari, ali u tuđoj kući ne znate mesta, ali ona je bila zadovoljna sa mnom. Počela sam da doprinosim kod kuće sa tom platom, ne da je to bilo mnogo, ali bilo mi je

prilično dobro jer sam cele nedelje bila kod kuće, radila sam samo jedan dan. Kad znaš kako da upravljaš, moraš, treba dosta rada, ali nekako postigneš.

Intervjuerka: Šta je bio tvoj posao, šta si morala da radiš?

Sagovornica: Koji su bili moji zadaci, sve što si mogla da vidiš, od...

Intervjuerka: Hajde malo...

Sagovornica: Počevši od prozora, vrata, poda. Svi elementi u kuhinji. Osim hrane, nikada nisam kuvala ili bilo šta drugo. Morala sam da peglam... sve kućne poslove, bilo je i dvorište, morala sam da ga očistim, ali nije mi smetalo, samo sam htela da bude zadovoljna. Htela sam da uzmem novac, kako kažu, pošteno, jer sam tim novcem morala da podižem i hranim svoju decu.

Došla je njena prijateljica iz Nemačke koja me je videla kako radim i svideo joj se moj posao, rekla je oko novembra: "Idem u Nemačku tokom praznika, na kraju godišnjih odmora, ali kad se vratim, jel možeš a radiš za mene?" Rekla je: "Kod mene moraš da radiš dva puta nedeljno". Rekla sam: "Pokušaću". Bilo mi je žao najmlađe ćerke koju sam ostavljala samu, imala je tri godine. Znaš, jedva sam čekala da završim i odem kući ćerki, jer sam je još dojila.

I ona se vratila i nazvala me, radila sam dva puta nedeljno tamo. Jedan dan od 9:00 do 16:00, drugi dan od 12:00 do 16:00, ali jako dobro me je plaćala. I bila je veoma zadovoljna, a njena deca su bila istih godina kao i moja, i bila je jako fina. Njena ćerka je bila istog uzrasta kao moja ćerka, ona je mojoj ćerki kupovala sve što je i svojoj.

Nije mi smetalo da radim, sve sam radila. Rekla mi je: "Samo kod Albanaca sam videla da se prozori peru svake nedelje, u redu iznutra, ali nemoj ih prati od spolja jer ih kiša opet isprlja". Radila sam tamo dve godine, skoro tri, i morala je da ode. Rekla je: "Osećam se toliko loše što te ostavljam bez posla, postoje ljudi koji nisu vredni i imaju posao. Tako si vredna, a bićeš nezaposlena".

Rekla je: "Daću tvoj broj telefona UNDP-u, tamo imam prijateljicu", rekla je: "ali mislim da te neće sada nazvati, već kad im bude trebala zamena". Veruj mi, nisam joj verovala, mislila sam da je završila sa poslom i otišla, i da ja više neću nikome pasti na pamet. Ali bila je jako fina i zvali su me jednom, kao zamenu na mesec dana. Plata je u UNDP-u bila vrlo dobra.

Radila sam mesec dana, sve dok se žena koja je bila na odsustvu nije vratila na posao, mnogo im se dopao posao tamo. Mnogi ljudi su pitali: "Jel možeš da dođeš?" Ali nedelja je trajala samo sedam dana, ne više. To je veoma naporan posao, nije lak, ima svakakvih iskustava. Ima jako dobrih ljudi, pa ima, da kažem, i loših ljudi, teško je reći, ali ima i takvih. Možda ni njima nije lako da prime nepoznate ljude u kući, nije im lako, ali nama je ipak teže da odemo kod stranca u kuću.

Otprilike tri ili četiri meseca, ne znam tačno koliko, ali mi se činilo previše, radila sam u Veljaniji, neću im spominjati ime, snajka me je zaposlila, bila je jako fina, ali svekrva je bila veoma, veoma loša. Mnogo joj se svideo moj rad: “Radiš jako dobro, ali presporo”. Ali, ne može biti brzo i dobro. Morala sam da radim od 9:00 do 13:00, ne možete završiti sve kućne poslove od 9:00 do 13:00 i otići, htela sam da sve obavim dobro i ostajala sam duže, malo duže.

Nike mi smetala plata, samo sam htela da budu zadovoljni. Snajka bi mi rekla: “Ne znam šta bih radila da nema tebe, tako dobro radiš”. Jedva sam čekala da nađem nešto drugo i, verujte mi, jedva sam išla tamo. Na mnogo mesta radim, osećam se kao da idem kod prijatelja ili kod sestre... Toliko sam slobodna. Imam ključ, uđem, uradim, izađem. Čak i ako ne završim, nije važno.

“Ti napravi svoj red, radi šta hoćeš”, vrlo su fini. Ali tada sam išla mnogo... Bila sam tako srećna kada su me pozvali u UNDP kao zamenu. Bilo mi je jako loše da kažem snaji, da joj kažem: “Ne mogu više da dolazim”. Bila sam srećna kada me je UNDP pozvao, pa sam napustila posao i više nisam išla. Zaista, to nije dobar posao jer nema osiguranja, nema penzije. Ako prestanete sutra, ništa ne dokazuje...

Intervjuerka: Da si radila.

Sagovornica: Da si nešto radila. A za sad...

Intervjuerka: Do sad, dakle, nikad nisi imala ugovor?

Sagovornica: Tada u UNDP-u, da.

Intervjuerka: A u ovim drugima?

Sagovornica: U ovim drugima, ne.